

Sygn. akt V KK 375/20

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

w sprawie **A. G. i D. K.**,

oskarżonych o przestępstwa z art. 282 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 października 2020 r.

jako oczywiście zasadnej, kasacji Prokuratora Generalnego

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 27 sierpnia 2019 r., sygn. akt XVII Kz (...),

zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w P. z dnia 4 kwietnia 2019 r.,

sygn. akt VIII K (...),

postanowił:

1. uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w P. do rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. obciążyć Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W dniu 15 października 1998 r. funkcjonariusz Policji wydał w sprawie o sygn. akt 2 Ds. (...) postanowienie o wszczęciu dochodzenia w sprawie „pozbawienia wolności i gróźb karalnych J. S.”, tj. o przestępstwa określone w art.

189 § 1 k.k. i w art. 190 § 1 k.k.(k.38).

W toku prowadzonego postępowania przygotowawczego D. K., postanowieniem z dnia 15 października 1998 r., zostały przedstawione zarzuty popełnienia w okresie od dnia 5 lipca 1998 r. do dnia 11 września 1998 r. przestępstwa określonego w art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz popełnienia w dniu 14 października 1998 r. przestępstwa z art. 189 § 1 k.k. Kolejnym zaś postanowieniem z dnia 16 października 1998 r., D. K. przedstawiono także zarzut popełnienia w dniu 14 października 1998 r., oraz w okresie od 11 do 14 października 1998 r., dwóch przestępstw określonych w art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (k.103 i 139).

Z kolei A. G., postanowieniem z dnia 19 października 1998 r. przedstawiono zarzuty popełnienia w okresie od dnia 5 lipca 1998 r. do dnia 11 września 1998 r. przestępstwa określonego w art. 191 § 2 k.k. w zw. art. 12 k.k., a także popełnienia w dniu 14 października 1998 r. i w okresie od 11 do 14 października 1998 r., dwóch przestępstw określonych w art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz popełnienia przestępstwa w dniu 14 października 1998 r. z art. 189 § 1 k.k.(k.182).

Po zakończeniu prowadzonego postępowania przygotowawczego prokurator Prokuratury Rejonowej w P. pismem z dnia 13 stycznia 1999 r. skierował do Sądu Rejonowego w P., akt oskarżenia przeciwko A. S., A. G., D. K., M. B., Z. K., J. K. oraz K. S.

A. G. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od 5 lipca 1998 r. do 11 września 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z K. S., D. K. oraz nieustalonym mężczyzną, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przy użyciu gróźb zamachu na życie i zdrowie J. S. i jego najbliższych, a także gróźb zamachu na jego mienie oraz przemocą polegającą na biciu zmusił J. S. do zwrotu wierzytelności w kwocie 15.000 zł. którą K. S. posiadał wobec firmy „A. SA”, tj. o przestępstwo z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;
2. w dniu 14 października 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z D. K., A. S. i nieustalonym mężczyzną, w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, przemocą polegającą na biciu po twarzy i klatce piersiowej J. S. oraz przy użyciu gróźb

pozbawienia życia tego pokrzywdzonego, zmusił J. S. do niekorzystnego rozporządzenia samochodem marki F. [...] o nr rej. (...) o wartości co najmniej 30.000 zł. wywołując u ww. obrażenia ciała w postaci sińców, które spowodowały naruszenie czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, tj. o przestępstwo z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

3. w okresie od 11 do 14 października 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z D. K. i nieustalonym mężczyzną, przemocą polegającą na biciu po twarzy i klatce piersiowej J. S., a także przy użyciu gróźb pozbawienia życia tego pokrzywdzonego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zmusił J. S. do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 2.000 zł, wywołując u ww. obrażenia ciała w postaci sińców, które spowodowały naruszenie czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, tj. o przestępstwo z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
4. w dniu 14 października 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z A. S., D. K. i nieustalonym mężczyzną pozbawił wolności J. S., tj. o przestępstwo z art. 189 § 1 k.k.(k.681 – 682).

Natomiast D. K. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od 5 lipca 1998 r. do 11 września 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z K. S., A. G. oraz nieustalonym mężczyzną, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przy użyciu gróźb zamachu na życie i zdrowie J. S. i jego najbliższych, a także gróźb zamachu na jego mienie oraz przemocą polegającą na biciu zmusił J. S. do zwrotu wierzytelności w kwocie 15.000 zł, którą K. S. posiadał wobec firmy „A. SA”, tj. o przestępstwo z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;
2. w dniu 14 października 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z A. G., A. S. i nieustalonym mężczyzną, w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, przemocą polegającą na biciu po twarzy i klatce piersiowej J. S. oraz przy użyciu gróźb pozbawienia życia tego pokrzywdzonego, zmusił J. S. do niekorzystnego rozporządzenia samochodem marki F. [...] o nr rej. (...) o wartości co najmniej 30.000 zł. wywołując u ww. obrażenia ciała w postaci sińców, które spowodowały naruszenie czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, tj. o przestępstwo z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

3. w dniach od 11 do 14 października 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z A. G. i nieustalonym mężczyzną, przemocą polegającą na biciu po twarzy i klatce piersiowej J. S., a także przy użyciu gróźb pozbawienia życia tego pokrzywdzonego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zmusił J. S. do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 2.000 zł, wywołując u ww. obrażenia ciała w postaci sińców, które spowodowały naruszenie czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, tj. o przestępstwo z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

4. w dniu 14 października 1998 r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z A. G., A. S. i nieustalonym mężczyzną pozbawił wolności J. S., tj. o przestępstwo z art. 189 § 1 k.k. (k.682).

Postanowieniem z dnia 11 września 2001 r., sygn. akt VI K (...), Sąd Rejonowy w P., na podstawie art. 22 § 1 k.p.k., zawiesił postępowanie karne prowadzone przeciwko D. K., A. G. i innym oskarżonym, w celu ustalenia adresów zamieszkania świadków (k.1934).

Natomiast postanowieniem z dnia 27 stycznia 2014 r., sygn. akt VIII K (...), Sąd Rejonowy w P., na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. podjął przedmiotowe postępowanie karne wobec M. B., Z. K. i J. K., oskarżonych o popełnienie przestępstw określonych w art. 203 k.k. oraz o przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 204 § 3 k.k., zaś na podstawie art. 34 § 3 k.p.k. sprawę tych oskarżonych wyłączył do odrębnego postępowania. Sprawa ta została zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w P. pod sygn. akt VIII K (...) i jest obecnie prawomocnie zakończona (k.3350).

W dniu 22 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy w P. podjął zawieszone postępowanie karne, w sprawie o sygn. akt VIII K (...), przeciwko A. S., A. G., D. K. oraz K. S. (k.3417).

Z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności części przestępstw zarzucanych aktem oskarżenia sporządzonym w dniu 11 stycznia 1999 r. wniesionym przez Prokuraturę Rejonową w P. - postanowieniem z dnia 9 maja 2017 r., sygn. akt VIII K (...), Sąd Rejonowy w P., po uprzednim wyłączeniu materiałów z akt sprawy, sygn. akt VIII K (...), umorzył postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. wobec oskarżonych:

1. A. S. - o czyn popełniony dnia 14 października 1998 r. i zakwalifikowany z art. 189 § 1 k.k.,
2. A. G. - o czyn popełniony w okresie od dnia 5 lipca 1998 r. do dnia 11 września 1998 r. i zakwalifikowany z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz o czyn popełniony w dniu 14 października 1998 r., wypełniający znamiona art. 189 § 1 k.k.,
3. D. K. - o czyn popełniony w okresie od dnia 5 lipca 1998 r. do dnia 11 września 1998 r. i zakwalifikowany z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz o czyn popełniony w dniu 14 października 1998 r., wypełniający znamiona art. 189 § 1 k.k.,
4. K. S. - o czyn popełniony w okresie od kwietnia 1998 r. do dnia 11 września 1998 r., zakwalifikowany z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.(k.3620).

Postanowienie to nie było zaskarżone i uprawomocniło się z dniem 7 czerwca 2017 r. (k.3626).

W dniu 24 października 2018 r. do Sądu Rejonowego w P. wpłynęło pismo A. G. w którym wniósł o umorzenie postępowania odnośnie czynu z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. wobec ustania jego karalności ze względu na przedawnienie (k.4086 – 4087).

Z kolei pismem z dnia 6 grudnia 2018 r. obrońca oskarżonego A. S. również wystąpił z wnioskiem o umorzenie postępowania , w zakresie czynu zarzuconego oskarżonemu w punkcie V aktu oskarżenia, zakwalifikowanego z art. 282 k.k. i z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., wobec zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności wymienionego wyżej czynu (k.4109 – 4111).

Tożsamej treści wnioski o umorzenie postępowania karnego wobec przedawnienia karalności złożone zostały również w Sądzie Rejonowym w P. przez obrońców oskarżonych: A. G. oraz D. K., w zakresie odnoszącym się do czynów z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.(k. 4113; k.4117).

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2019 r., sygn. akt VIII K (...), Sąd Rejonowy w P., na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., nie uwzględnił wniosków obrońców oskarżonych: A. S., A. G. i D. K. w przedmiocie umorzenia postępowania karnego w zakresie zarzucanych im przestępstw z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w

zw. z art. 11 § 2 k.k.. popełnionych w dniu 14 października 1998 r. oraz w okresie od 11 do 14 października 1998 r.(k.4181-4184).

W uzasadnieniu swego orzeczenia Sąd Rejonowy podkreślił, iż termin przedawnienia karalności czynów zarzuconych oskarżonym aktem oskarżenia, określonych w art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnionych w dniu 14 października 1998 r., oraz w okresie od dnia 11 do dnia 14 października 1998 r. - pierwotnie 15-letni, uległ przedłużeniu do 25 lat, co skutkowało, iż przedawnienie karalności tychże przestępstw nastąpi z dniem 14 października 2023 r. Tym samym brak jest podstaw do umorzenia postępowania karnego w oparciu o przepis art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożyli obrońcy oskarżonych: A. G. oraz D. K.

We wniesionym środku odwoławczym obrońca oskarżonego A. G. zarzuciła naruszenie przepisów postępowania karnego. tj. art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. polegające na nieuwzględnieniu wniosków obrońców o umorzenie postępowania, w sytuacji, gdy istniały podstawy do uwzględnienia powyższych wniosków - w tym wniosku dot. oskarżonego A. G., a także art. 4 § 1 k.k. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie.

Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez umorzenie postępowania karnego wobec oskarżonego A. G. co do czynu z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnionego w dniu 14 października 1998 r., oraz co do czynu z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnionego w okresie od 11 do 14 października 1998 r.,
2. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w pkt 1 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu swego zażalenia obrońca podniosła, że Sąd I instancji orzekając w przedmiocie wniosku o umorzenie postępowania karnego wobec przedawnienia karalności, powinien kierować się tymi przepisami, które są względniejsze dla sprawcy, a zastosowanie tych przepisów - jej zdaniem - pozwala na umorzenie postępowania karnego w niniejszej sprawie w stosunku do oskarżonego A. G.

Z kolei obrońca oskarżonego D. K. we wniesionym środku odwoławczym podniosła zarzut naruszenia prawa procesowego, tj. art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie nie nastąpiło przedawnienie karalności. Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania. W uzasadnieniu swego zażalenia obrońca oskarżonego wskazała, iż karalność przestępstw zarzucanych oskarżonemu, tj. czynów określonych w art. 282 k.k. i art. 157 §2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. ustala z dniem 14 października 2018 r., zważywszy na treść art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553), która weszła w życie z dniem 1 września 1998 r. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. oraz z uwagi na treść art. 102 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r., poz. 189) przy uwzględnieniu treści art. 2 tejże ustawy.

Zarządzeniem sędziego Sądu Rejonowego w P. z dnia 17 kwietnia 2019 r., sygn. akt VIII K (...), powyższe zażalenia obrońców zostały przyjęte, jako wniesione w terminie i przez osoby uprawnione. Akta sprawy zostały zaś w dniu 5 lipca 2019 r. przesłane wraz z zażaleniami do Sądu Okręgowego w P.

Sąd Okręgowy w P., po rozpoznaniu zażaleń obrońców oskarżonych D. K. oraz A. G., postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2019 r., sygn. akt XVII Kz (...):

1. zmienił zaskarżone postanowienie w jego pkt 1 w ten sposób, że:

- a) na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umorzył postępowanie karne prowadzone wobec oskarżonego A. G. o przestępstwa: z art. 282 k.k. i art. 157 §2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 14 października 1998 r., oraz z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w okresie od 11 do 14 października 1998 r. - wobec przedawnienia karalności czynów;
 - b) na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umorzył postępowanie karne prowadzone wobec oskarżonego D. K. o przestępstwa: z art. 282 k.k. i art. 157 §2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 14 października 1998 r., oraz z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w okresie od 11 do 14 października 1998 r. - wobec przedawnienia karalności czynów;
2. kosztami postępowania w ww. zakresie obciążył Skarb Państwa.

W uzasadnieniu swego orzeczenia Sąd Okręgowy w P. podkreślił, iż w

niniejszej sprawie zastosowanie ma reguła przewidziana treścią przepisu art. 4 § 1 k.k., co prowadzi do uznania, że ustawa obowiązująca poprzednio, tj. w dacie popełnienia wskazanych w akcie oskarżenia przestępstw była względniejsza dla oskarżonych w zakresie wskazanych w niej terminów przedawnienia karalności. Karalność zarzucanych oskarżonym czynów z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnionych dnia 14 października 1998 r., zważywszy na treść przepisu art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w brzmieniu pierwotnym oraz treść art. 102 k.k., również w brzmieniu pierwotnym, ustała zatem z dniem 14 października 2013 r., a nie jak przyjął Sąd *meriti*, iż ulegnie przedawnieniu dopiero z dniem 14 października 2023 r.

Orzeczenie Sądu Okręgowego w P. zostało w całości zaskarżone na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść A. G. i D. K.

Prokurator Generalny zarzucił Sądowi II instancji:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 459 § 1 k.p.k. w zw. z art. 430 § 1 k.p.k. polegające na merytorycznym rozpoznaniu, przez Sąd Okręgowy w P., zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego w P. z dnia 4 kwietnia 2019 r., sygn. akt VII K (...), wydane na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., odmawiające umorzenia postępowania sądowego wobec A. G. i D. K., zainicjowane wnioskiem obrońców oskarżonych, w sytuacji gdy przedmiotowe postanowienie jest niezaskarżalne, bowiem nie należy do kategorii orzeczeń zamykających drogę do wydania wyroku w rozumieniu art. 459 § 1 k.p.k. oraz zaniechaniu, stosownie do treści przepisu art. 430 § 1 k.p.k., pozostawienia przyjętego zażalenia bez rozpoznania, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż w wyniku rażącego naruszenia wskazanych przepisów doszło do niezasadnego i niezgodnego z przepisami prawa karnego materialnego umorzenia postępowania karnego wobec A. G. i D. K. o czyny określone z art. 282 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., a w konsekwencji do zamknięcia drogi do wydania wyroku w przedmiotowej sprawie;
2. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 101 § 1 pkt 2a k.k. i art. 102 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy -

Kodeks karny (Dz.U. z 2005 r. Nr 132, poz. 1109) i art. 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r., poz. 189), polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, że w odniesieniu do czynów zarzuconych oskarżonym A. G. oraz D. K., popełnionych w dniu 14 października 1998 r. oraz w okresie od dnia 11 do dnia 14 października 1998 r. i zakwalifikowanych jako przestępstwa określone w art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., termin przedawnienia karalności winien być ustalony w myśl art. 4 § 1 k.k. na podstawie art. 101 § 1 k.k. i art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz.U. z 2005 r. Nr 132, poz. 1109), z pominięciem przepisów intertemporalnych. tj. art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz.U. z 2005 r. Nr 132, poz. 1109) oraz art. 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r., poz. 189), co skutkowało niezasadnym umorzeniem przez Sąd Okręgowy w P., postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2019 r., sygn. akt XVII Kz (...), postępowania karnego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w P., w sprawie o sygn. akt VIII K (...), przeciwko oskarżonym A. G. oraz D. K. o czyny z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

W związku z podniesionymi zarzutami Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w P. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka podlega- w trybie art. 535 § 5 k.p.k. - uwzględnieniu.

Zaskarżone postanowienie wydano z rażącą obrazą przepisów wskazanych w zarzutach kasacji, co – zważywszy na charakter tych uchybień – miało istotny wpływ na jego treść.

Przystępując do oceny zarzutu ujętego w punkcie pierwszym kasacji wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 459 § 1 i 2 k.p.k. zażalenie przysługuje na trzy kategorie postanowień: zamykające drogę do wydania wyroku, chyba że ustawa stanowi inaczej, co do środka zabezpieczającego oraz inne, zaskarżalne na podstawie przepisu szczególnego. Jeżeli zatem decyzja procesowa nie należy do

wskazanych dwóch kategorii i brak jest przepisu szczególnego, oznacza to, że nie jest ona zaskarżalna.

W świetle powyższego, zasadna jest konstatacja, że żadna z wymienionych wyżej sytuacji w niniejszej sprawie nie zachodziła. Postanowienie odmawiające umorzenia postępowania sądowego wydane w trybie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., zainicjowane wnioskami obrońców oskarżonych, nie należy do żadnej spośród wyżej wymienionych kategorii, co czyni je niezaskarżalnym. Postanowienie to nie zamyka oskarżonemu drogi do wydania wyroku. Zamknęłoby ją dopiero prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania. Brak jest także w Kodeksie postępowania karnego przepisu, który stanowiłby, iż na rozstrzygnięcie w tym zakresie przysługuje zażalenie. Taki pogląd znajduje oparcie w orzecznictwie sądowym (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 kwietnia 2010 r., sygn. akt II AKz 127/10, KZS 2010/4/35; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 listopada 2017 r., sygn. akt II AKz 743/17, KZS 2018/6/96).

Błędne zatem przyjęcie środków odwoławczych (zażaleń obrońców oskarżonych) w przedmiotowej sprawie i przekazanie ich Sądowi odwoławczemu nie oznaczało, aby Sąd ten był związany taką wadliwą oceną i zobligowany do ich rozpoznawania. Wręcz przeciwnie, Sąd odwoławczy winien badać wszystkie warunki skuteczności takiego środka, niezależnie od tego, co w tej materii zdecydował organ a quo. Wskazuje na to wyraźnie art. 430 § 1 k.p.k. nakazujący instancji ad quem pozostawienie bez rozpoznania środka odwoławczego wniesionego m.in. jako niedopuszczalnego z mocy ustawy, a przyjętego i przekazanego Sądowi odwoławczemu. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 października 2006 r., sygn. akt V KK/06 (LEX nr 198093) podkreślił, że pierwszorzędnym obowiązkiem sądu jest każdorazowe sprawdzenie czy przyjęty do rozpoznania środek odwoławczy jest prawnie dopuszczalny. Jeśli tego nie uczyni - a zachodziły okoliczności wskazane w art. 429 § 1 k.p.k. (środek odwoławczy został wniesiony po terminie lub przez osobę nieuprawnioną albo jest niedopuszczalny z mocy ustawy) - naraża się na skuteczny zarzut rażącej obrazu przepisu art. 430 § 1 k.p.k.

Obraza art. 430 k.p.k. może zostać skutecznie podniesiona w kasacji jako rażące naruszenie prawa, o ile mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego. Ustawodawca wymaga zatem, by nie był to jakikolwiek wpływ na jego treść, lecz wpływ istotny. Istotność wpływu tego uchybienia na treść zaskarżonego w niniejszej sprawie kasacją postanowienia jest niewątpliwa. Gdyby Sąd odwoławczy zastosował przepis art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 459 § 1 k.p.k. to nie tylko nie doszłoby do wydania orzeczenia kończącego postępowanie karne w tym zakresie, ale i do rażącej i mającej istotny wpływ na treść tego orzeczenia obrazy przepisów prawa materialnego (art. 101 § 1 k.k. i art. 102 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz art. 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny), wyartykułowanej w zarzucie drugim kasacji.

Z kolei odnosząc się do drugiego z zarzutów podniesionych w kasacji należy zauważyć, iż Sąd Okręgowy w P. w pisemnym uzasadnieniu swego postanowienia z dnia 27 sierpnia 2019 r. wyraził pogląd, jak już wyżej podkreślono, iż w myśl art. 4 § 1 k.k., ustawą względniejszą dla oskarżonych, w zakresie wskazanych w niej terminów przedawnienia karalności, jest ustawa obowiązująca w dacie popełnienia wskazanych w akcie oskarżenia przestępstw. Karalność zarzucanych oskarżonym czynów z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnionych dnia 14 października 1998 r., zważywszy na treść przepisu art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w brzmieniu pierwotnym oraz treść art. 102 k.k., również w brzmieniu pierwotnym, ustała zatem z dniem 14 października 2013 r.

Niewątpliwie przepis art. 4 k.k. reguluje zasady tzw. prawa karnego międzyczasowego, tj. rozstrzygającego o tym, którą ustawę należy stosować w sytuacji, gdy po popełnieniu przestępstwa, a przed jego prawomocnym osądzeniem doszło do zmiany ustawy. Zgodnie z normą prawną wyrażoną w tym przepisie zasadą jest zawsze stosowanie tzw. prawa nowego, chyba że prawo (ustawa) obowiązujące poprzednio (tj. przed prawomocnym rozstrzygnięciem w przedmiocie odpowiedzialności karnej) jest względniejsze dla sprawcy.

Zakresem art. 4 § 1 k.k. są objęte zatem zmiany okresów przedawnienia, niezależnie, czy okresy te już upłynęły, czy też nie. Możliwe są jednak odstępstwa

od tej zasady, jeśli wprost wynikają z ustawy i dotyczą sytuacji, gdy okresy przedawnienia jeszcze nie upłynęły (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2008 r., sygn. akt V KK 112/08, OSNKW 2008/10, poz. 81).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy podkreślić należy, iż zarówno D. K., jak i A. G. zarzucono popełnienie dwóch czynów, obu kwalifikowanych z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnionych odpowiednio w dniu 14 października 1998 r., oraz w okresie od 11 do 14 października 1998 r.

W przypadku kumulatywnej kwalifikacji prawnej czynu (art. 11 § 2 k.k.) - z czym mamy do czynienia w niniejszej sprawie - termin przedawnienia karalności całego czynu wyznaczony jest na podstawie art. 101 k.k. przez termin przedawnienia właściwy dla tego typu czynu zabronionego, który w myśl art. 11 § 3 k.k. przewiduje karę najsurowszą (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 7/18. OSNKW 2018/11/72). W świetle powyższego, zgodnie z dyrektywą wyrażoną w art. 11 § 3 k.k., w realiach rozpatrywanej sprawy jest to przepis art. 282 k.k. przewidujący karę najsurowszą. Zgodnie z brzmieniem przepisów Kodeksu karnego w chwili popełnienia przez oskarżonych zarzucanych im czynów (por. Dz.U. z 1997 r. Nr 88. poz. 553) art. 282 k.k. przewidywał (podobnie jak czyni to dzisiaj) zagrożenie karą pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Przepis art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia przestępstw, tj. w dniu 14 października 1998 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 88. poz. 553) stanowił, iż karalność przestępstwa ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło lat 10 - gdy czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata. Jeżeli w ww. okresie wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu (art. 102 k.k. brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia przestępstw, tj. w dniu 14 października 1998 r. - Dz.U. z 1997 r. Nr 88. poz. 553). Ponieważ postanowienia o przedstawieniu zarzutów zostały wydane wobec oskarżonych D. K. w dniu 16 października 1998 r., zaś wobec A. G. w dniu 19 października 1998 r., a tym samym nastąpiło wszczęcie postępowania przeciwko osobie (in personam), termin przedawnienia karalności

miałby nastąpić w odniesieniu do obu oskarżonych z dniem 14 października 2013 r. (10 lat - termin wynikający z art. 101 § 1 pkt 3 k.k., wydłużony o dalsze 5 lat zgodnie z art. 102 k.k.).

Przedstawiona prognoza upływu terminów przedawnienia karalności nie mogła się jednak ziścić wobec zmiany brzmienia art. 101 k.k. i art. 102 k.k. oraz faktu, iż do chwili wejścia w życie zmienionych przepisów o przedawnieniu (tj. do dnia 3 sierpnia 2005 r.) nie nastąpiło przedawnienie. Ustawą nowelizacyjną z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz.U. z 2005 r. Nr 132, poz. 1109), obowiązującą od dnia 3 sierpnia 2005 r. zmieniono bowiem zarówno brzmienie art. 101 k.k., jak i art. 102 k.k. Zgodnie z art. 1 pkt 1 wspomnianej ustawy - w art. 101 § 1 k.k. dodano pkt 2a, który przewidywał 15-letni termin przedawnienia karalności dla występków zagrożonych karą pozbawienia wolności przekraczającą 5 lat. Ponadto pkt 2 tejże ustawy zmodyfikował treść art. 102 k.k., który stanowił, iż jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa określonego w § 1 pkt 1-3 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych przypadkach z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. W tym akcie prawnym ustawodawca wyłączył działanie art. 4 § 1 k.k., bowiem nowe prawo obejmowało sytuacje procesowe zaistniałe przed jego wejściem w życie. Zgodnie z art. 2 tej ustawy: *„Do czynów popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął”*. Stosując zatem nowe unormowanie przewidziane treścią przepisu art. 101 § 1 pkt 2a k.k. (przedłużające przedawnienie karalności do 15 lat liczone od czasu popełnienia przestępstwa), a zarazem unormowanie z art. 102 k.k. (przedłużające przedawnienie karalności o 10 lat liczone od zakończenia podstawowego okresu przedawnienia), a także treść art. 2 wskazanej ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r., należało uznać, że przedawnienie karalności czynów zarzucanych oskarżonym - A. G. i D. K. nastąpi dopiero z dniem 14 października 2023 r. (tj. z upływem 25 lat).

Dalsze zmiany treści przepisu art. 101 k.k. nie miały już wpływu na sytuację procesową oskarżonych. Taki wpływ miała dopiero zmiana treści art. 102 k.k., wprowadzona ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny

oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396). Wskazany przepis w nowym brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. stanowił, iż jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k. (w przedmiotowej sprawie w okresie 15 lat - pkt 2a § 1 art. 101 k.k.), wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa przedawnia się z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu, czyli po 20 latach. Konsekwencją nowelizacji przepisu art. 102 k.k., było zatem skrócenie o 5 lat okresu przedawnienia karalności czynów zarzucanych aktem oskarżenia A. G. i D. K.. Przedawnienie karalności zarzucanych oskarżonym przestępstw, określonych w art. 282 k.k., jednak nie nastąpiło - w myśl przepisów Kodeksu karnego w brzmieniu nadanym tą ustawą, gdyż nastąpiłoby dopiero z dniem 14 października 2018 r. Przy czym zauważyć wypada, że ustawodawca w tym wypadku nie zawarł żadnych przepisów przejściowych odnoszących się do kwestii przedawnienia. W związku z ich brakiem zastosowanie miała ustawa nowa jako względniejsza.

Przepis art. 102 k.k. został znówelizowany przez art. 1 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 189) zmieniającej Kodeks karny z dnia 2 marca 2016 r. i obecnie przewiduje on wydłużony okres przedawnienia, stanowiąc, iż jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 k.k. ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych przypadkach - z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Należy przy tym zwrócić uwagę, że przepis art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym w chwili popełnienia tych czynów przez oskarżonych (14 października 1998 r. oraz w okresie od 11 do 14 października 1998 r.) stanowił, że wszczęcie postępowania winno nastąpić „przeciwko osobie”. Dopiero z dniem 2 marca 2016 r. treść art. 102 k.k. została zmieniona w taki sposób, że obecnie wystarczające jest „wszczęcie postępowania” w ogóle, a więc również w fazie *in rem* (w sprawie), a nie tylko *in personam* (przeciwko osobie). W ustawie z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 189), mocą której została zmieniona treść art. 102 k.k., zastrzeżono jednocześnie w art. 2 tejże ustawy, że przepisy jej stosuje się do czynów popełnionych przed dniem wejścia w jej życie o tyle, o ile termin przedawnienia jeszcze nie upłynął.

Jeśli zatem do dnia zmiany przepisów o przedawnieniu (tj. do dnia 2 marca 2016 r.) nie nastąpiło przedawnienie, kwestię przedawnienia karalności należy oceniać według art 101 k.k. i art. 102 k.k. - w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania i to niezależnie od tego, czy dla oceny prawnej konkretnego zachowania konieczne jest odwołanie się do reguły kolizyjnej określonej w art. 4 § 1 k.k. (zob. wyroki Sadu Najwyższego: z dnia 9 listopada 2005 r., sygn. akt V KK 300/05, LEX nr 164314; z dnia 3 października 2005 r., sygn. akt V KK 151/05, LEX nr 157208; 15 marca 2018 r., sygn. akt II KK 65/18, LEX nr 2486142).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż karalność przestępstw zarzucanych oskarżonym nastąpi z upływem 25 lat, tj. dopiero z dniem 14 października 2023 r. (15 lat z art. 101 § 1 pkt 2a k.k. i kolejne 10 lat z art. 102 k.k.). Dochodzenie w tej sprawie zostało bowiem wszczęte w dniu 15 października 1998 r., a postanowienia o przedstawianiu zarzutów popełnienia przestępstw z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., zostały wydane 16 i 19 października 1998 r. W tym stanie rzeczy, postępowanie karne w przedmiotowej sprawie winno być kontynuowane.

Omawiane wyżej uchybienia mające charakter rażący, nie tylko mogły, ale niewątpliwie miały istotny wpływ na treść zapadłego postanowienia w Sądzie odwoławczym, albowiem skutkowały niezasadnym umorzeniem postępowania karnego, wobec obu oskarżonych. W badanej sprawie, oskarżonemu D. K. postawiono zarzuty w dniach 15 i 16 października 1998 r., a oskarżonemu A. G. w dniu 19 października 1998 r.

Zauważyć przy tym należy, iż postanowienie Sądu Rejonowego w P. z dnia 4 kwietnia 2019 r., sygn. akt VIII K (...), odmawiające uwzględnienia wniosku obrońcy oskarżonego A. S. o umorzenie postępowania w oparciu o przepis art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zakresie czynu popełnionego przez oskarżonego - wobec zasadnego w świetle prawa niezaskarżenia tej decyzji przez obrońcę w części dotyczącej tego oskarżonego, w zakresie czynu, którego według aktu oskarżenia dopuścił się on wspólnie i w porozumieniu z oskarżonymi A. G. i D. K., a polegającego na tym, że w dniu 14 października 1998 r. w P., przemocą polegającą na biciu po twarzy i klatce piersiowej J. S., a także przy użyciu gróźb pozbawienia

życia tego pokrzywdzonego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zmusił J. S. do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 2.000 zł, wywołując u ww. obrażenia ciała w postaci sińców, które spowodowały naruszenie czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, tj. o przestępstwo z art. 282 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - jest prawomocne, a zatem proces tego oskarżonego w sprawie o sygn. akt VII K (...) przed sądem I instancji winien toczyć się w dalszym ciągu.

Mając powyższe na uwadze kasacja Prokuratora Generalnego została uwzględniona jako oczywiście zasadna.

Orzeczenie o wydatkach uzasadnia treść art. 638 k.p.k.

Z tych to względów orzeczono jak wyżej.